

Euroopa Liit
Euroopa struktuuri-
ja investeerimisfondid

Eesti
tuleviku heaks

REPUBLIC OF ESTONIA
STATE SHARED SERVICE CENTRE

CLLD/LEADER seminari lühikokkuvõte

Rahandusministeeriumis

29.01.2020

Osaesid:

Maaeluministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Rahandusministeerium, Siseministeerium, Sotsiaalministeerium, Riigi Tugiteenuste Keskus, Keskkonnainvesteeringute Keskus, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Põllumajandusuuringute Keskus, Tartumaa Arendusselts, Hiidlaste Koostöökogu, Jõgevamaa Koostöökoda, Järva Arengu Partnerid, Kirderanniku Koostöökogu, Kodukant Läänemaa, Lääne-Harju Koostöökogu, Põhja-Harju Koostöökogu, Põlvamaa Partnerluskogu, Pärnu Lahe Partnerluskogu, Rohelise Jõemaa Koostöökogu, Saarte Koostöökogu, Eesti Leader Liit.

Ettekanded

Triin Tomingas, Rahandusministeerium

Andis ülevaate toetuste planeerimisest, eesmärkidest ja ajakavast. Ühekuuluvuspoliitika planeerimine algas kevadel 2018 Strateegia Eesti 2035 koostamisega, mis peab jõudma heakskiitmiseni aprillis 2020 (valitsuses 30.04). Püstitati 5 strateegilist poliitikaeesmärki, määratleti nendeni jõudmiseks vajalikud reformid. Veebruaris algavad avalikud kooskõlastamised riigiasutuste ja sotsiaalpartneritega. 9 väljakutset + 5 eesmärki

Kai Kalmann, Maaeluministeerium

Maaeluministeeriumil on ligi 14 a CLLD kogemust läbi Leaderi ja põllumajandus- ja kalandusfondi, mis mõlemad toimivad monofondina. Alates 2007 on Leader näidanud väga häid tulemusi. Disney - unistaja, realist, kriitik - kattuv ala loov strateegia. Oleme täna unistajad ja mõtleme, kuidas kasutada CLLD-d laiemalt. Ettevalmistamisel PõKa kuni 2030, mille osa on kindlasti LEADER. Kui tekiksid multifondide-tegevusgrupid, siis need saaksid alustada 2021.

Christine Falter, DG Agri

LEADER ja CLLD pärast aastat 2020 - Multifondide võimalused ja ohud (Skype ettekanne)

Leader-CLLD evolutsioon 1991-2020, KTG-de arv on kümnekordistunud: 217st 2757ni.

Lisaväärtus, mida annab LEADER:

- integreeritud strateegiad, mis keskenduvad konkreetsele piirkonnale
- erinevate sihtrühmade sidustamine, kes muidu ei tee koostööd
- kohalike toodete väärtustamine
- pehmed meetmed, koolitused ja oskuste parandamine
- uute ideede testimine, mida saab hiljem laiemalt rakendada
- töökohtade loomine, ettevõtluse edendamine
- linna-maa seoste loomine

- sotsiaalse kaasamise tõhus viis
- jõuab inimesteni, kelleni on raske jõuda
- tõstab sotsiaalset kapitali ja kohalikku valitsemiskultuuri

Edufaktorid - alt-üles, võrgustumine, innovatsioon

Seaduslik raamistik:

Common Provision Regulation + CAP (ühissätted + ühine põllumajanduspoliitika)

Mis jääb alles uuel perioodil? CPR kehtib kõigile 4 struktuurifondile, aga mitte põllumajandusfondile EAFRD-st kohustuslik miinimum 5% Leader, teistel fondidel soovituslik ja juhul kui kogukonnameetodit kasutatakse, on EU finantseeritav osa 80%.

Uus ja oluline võimalus määrata juhtfond (kogu rahastamine käib ühe fondi reeglite järgi ja ühe makseasutuse kaudu, ainult monitooring käib fondipõhiselt).

CPR recital 24: paremini kasutada kohaliku tasandi potentsiaali, on vaja tugevdada ja lihtsustada CLLD kasutamist.

Von der Leyeni komisjoni prioriteedid (dets 2019) - keskmes kliimaeesmärgid, kodanike lähedus, farm to fork strategy ehk otse tootjalt tarbijale.

ÜPP eesmärgid (9)

Ühtekuuluvusfondi 5 poliitikaeesmärki, sh viimane eriti seotud regionaalfondiga

Multifondi eelised:

- suurem eelarve
 - laiem strateegia, suurem sidusus fondide ja poliitikate vahel
 - lubab suuremat integreerimist, sh eri tüüpi territooriumite vahel
 - hõlmab suuremat hulka partnereid, mis aitab ühiste väljakutsetega toime tulla
 - võimaldab kohaliku strateegia sujuvat rakendamist, kasutades juhtfondi võimalust
- nt Rootsi ja Austria on delegerinud CLLD ühte fondi

Multifondi kasutamise nõuded

- poliitiline toetus, admin tasandi koostöö
- korralik eeltöö ja võimekuse kasvatamine adminis ja KTGs
- paindlik fondide piiritlemine
- hea koostöö kõigi tasandite vahel: admin, võrgustik, KTG
- *one shop stop* kohalikul tasandil
- lihtne rakendamine: lihtsustatud maksemeetodid, üks fond ettevalmistuseks + RC&A, juhtfond
- multifondi-CLLD: võimalus, kui peab olema hästi ette valmistatud ja piisavalt lihtne, et tuua lisaväärtust
- põhineb piirkondade individuaalsetel vajaldustel ja võimalustel

Lihtsustamine

- *lump sumi* kasutamine ettevalmistusperioodiks
- *flat rate* kasutamine jooksvateks ja elavdamiskuludeks
- kaudsed kulud 15% personalikuludest - *off the shelf rate*
- standardiseeritud ühikuhindade skaalad
- KTG poolt tehtud mustand-eelarve
- vihmavarjuprojektid

Küsimus Austriast: Kas juhtfondi põhimõttes on midagi muudetud?

Ei, ainult täpsustati, et ka põllumajandusfond võib ka olla juhtfondiks.

Julian Gschnell, Austrian Ministry for Sustainability and Tourism Austria kogemused CLLD multifondide rakendamisest

Praegusel perioodil Austrias 5% EAFRD = 247 miljonit €

Kasutatakse ainult maapiirkondades (linnad üle 30000 väljas), on võimalik multifond koos ERDFiga.

Austrias on 77 KTGd, hõlmab 89% Austriast, 4,5 miljonit inimest (52%)

Multifondi kasutab 9 KTGd, kombinatsioonid regionaalfond + interreg + riiklik toetus

Tyrolis keskmine KTG summa 7,5 miljonit €

Rakendamine:

- üks ühine taotlusvoor 2014 kõigile fondidele
- nõuded regioonipõhised
- igas strateegias eraldi peatükk eri fondidele
- valikukomitee ühendas kõiki korraldusasutusi
- ühine heakskiitmise otsus valitud KTGdele
- EAFRD on juhtfond, juhtimiskulud tulevad ainult sealt, rakendusreeglid samuti (sama taotlusfond, maksetaotlused), fondiga suhtleb Tyroli Sub MA (dept of spatial planning - EU regional policies), mitte KTG
- ühtne seiresüsteem

Vahehindamise tulemused

- CLLD on tugevdanud kohalikku tasandi initsiatiivi
- on toonud uusi tegijaid koos uue võrgustumise potentsiaaliga
- toetab osalemist regionaalsel tasemel
- uued tulevikku suunatud teemad
- kvalitatiivne positiivne ülekanduv mõju (*spill-over effect*)
- parem kasutus piiratud vahenditele (regionaalfond on Austrias väike) - toob innovatsiooni regiooni

Väljakutsed

- erinevad fondide reeglid, nt teavituskohustused, seireandmed ja indikaatorid
- koordineerimine on suurem töö, palju osalisi

Võti on koostöö ja kommunikatsioon kõikidel tasemetel - regulaarsed kohtumised, läbipaistvus, pragmaatiline suhtumine, hea tahe

Post2020

- Edasised lihtsustamised
- laienemine teistesse liidumaadesse
- läbirääkimised ESFIGa - seni ebaselge, ehkki sotsiaalne innovatsioon on LEADERi tugevus
- probleem on EAFRD hilinemine - 1-2 üleminekuaastat
- n+2 reegel ERDF jaoks (2 a jooksul tuleb kasutada) ebaselge
- KTG I flat rate kuni 40% personalikuludest
- lump sum calculated by draft budget väikeste ja keskmiste projektide puhul

Midagi revolutsioonilist ei plaani, sest kõik töötab hästi, ainult kohendavad. Avavad võibolla maapiirkonna toetused kuni 70000 elanikuga linnadele, et parandada sidet linnaga ja lisandub kliimaprojekte, täpsustavad kohalike strateegiate fookust.

Stefan Niedermoser, Austrian LEADER network

Austria kogemused CLLD multifondi rakendamisest tegevusgrupi tasemel

Stefan alustas 2005 juhtimisrollide jagamisega, mudeli koostamisega, mis on multifondi reeglite aluseks.

Kohaliku strateegia struktuur: lisaväärtus, loodusväärtused ja kohalik pärand, ja heaolu.

Kui KTG kasutab multifondi, siis lisandub strateegiasse veel üks peatükk.

Teemad tulevad ülevalt alla, projektiideed alt üles.

Struktuurifondide kogueelarvest tuleb väike %, Tyrolis 7-8% KTG tasandile.

KTGs on vähemalt 1,5 töötajat ja rakendatakse kõiki fonde ühest kohast.

Büroo saab 70% palgast toetuste rahast ja ülejäänud tuleb KOVist.

Taotleja jaoks pole vahet, mis fondist raha tuleb, taotlusvorm on kõigil meetmetel sama. Strateegiaga määratakse toetuse protsent igale meetmele.

KTG teeb aastaaruande kõigist projektidest kokku (raha, projektid, tulemused).

KTG tasandil on kõik koos: taotlus, aruandlus, hindamine.

Multifond võib tuua kaasa rohkem tööd korraldusasutuse (neil liidumaa) tasandil, aga mitte KTGs.

Muutus osalejate struktuuris eelmisel ja sel perioodil - rohkem SME, rohkem haridust ja sotsiaalset heaolu, tööturiteenuseid (KOVide ja kultuuriteema jäid samaks).

KTG nimi laienes: LAG + regional development agency

KTG toob kokku need killud, mis on riigi ja ministeeriumi tasemel lahus. Kui paned sinna juurde usalduse, siis 1+1=3.

Küsimus Reedalt Interregi projektide kohta. Vastus: need on tavapärased IR projektid, sh vihmavarjuprojektid, õigus seda toetust kasutada on neil, kellel ühispiir Itaalia või Sloveeniaga. Seal ei ole juhtfondi võimalust.

Ede: Kuidas valiti need 9 KTGd, kes multifonde kasutavad? Vastus: Föderaalvalitsus otsustas, et ainult Tyrol saab regionaalfondi raha. Kas teised liidumaad liituvad? On läbirääkimised, kõigil on erinev struktuur ja neil pole ühist osakonda, kes eurorahaga tegeleb, ministeerium on valmis, aga sõltub liidumaade soovist.

Daniel Sokol, Ministry for Regional Development of Czech Republic Tšehhi kogemused CLLD multifondide rakendamisest riigi tasemel

Regionaalarengu ministeerium vastutab Tšehhis kogu CLLD rakendamise eest. 100-lk raamat koondab kõik reeglid, mille järgi see toimub, samuti teeme perioodiliselt monitooringut ja hindamist. *National Permanent Conference* ühendab kõik seotud inimesed, u 80, kes kohtuvad 2x aastas, selle üks kolmest kojast on CLLD koda (teised on ITI ja regionaalne). Selle all on igakuine 20-25 inimese koosolek *Platform of CLLD* - peamine suhtluskeskkond.

Territooriumi nõuded Tšehhis

Linna alampiir on 25000 inimest, KTG piirid 10000-100000 inimest.

Kuulumine KTGsse vabatahtlik, kaart kirju (90% inimestest kuulub piirkonda).

Suurim maht põllumajandusfondil, keskkonnaprojektide osakaal kasvab.

Taotlused elektroonsed, iga 6 kuu tagant seirearuanne (liiga lühike, uuel perioodil teeme kord aastas).

Igal ajal võib KTG taotleda muudatusi.

KTGde valimine kestis 2-3 aastat: Tingimused olid ette antud, samuti valikukriteeriumid

Kõik KTGd on multifondidega: kõigil *integrated regional operational programme* (u 60%), ja *rural development programme* (u 30%), väiksem tööjõuprogramm ja ainult mõnel KTGl keskkonnaprojektid.

Ettevalmistusraha u 30000€ KTG kohta strateegia kirjutamiseks, samuti tuli enne rahastamisotsust esitada tegevuskava.

Tulevikus püüame säilitada sama territooriumi ja KTGd, strateegiad lühenevad 120 lk 60 peale ja seire harvem + lihtsustamine. Suurem rõhk elavdamisel.

Majandus tõuseb ja tööpuudus on EL madalaim, keeruline on inimesi maal hoida.

Peame väga oluliseks oma KTGde kogenud töötajaid säilitada.

Radim Sršň, European Committee of Regions, Dolni Studenky vallavanem Regionide Komitee seisukoht uue EL territoriaalse tegevuskava jaoks, rõhuasetusega kogukonna juhitud kohalikul arengul

Tšehhis on eraldi omavalitsusjuhtide partei, mis on parlamendis - Radim on selle eesotsas. Peamine eesmärk oli saada regionidesse rohkem rahalist toetust, et peatada Praha eelisarendamist. Tšehhis on palju väikseid omavalitsusi, mida aitab ühendada KTGde võrgustik.

Lisaks juba eelmises ettekandes nimetatutele osalvad KTGd ka haridusstrateegias, andes sisendit kohaliku olukorra kohta.

Radim sai 2 a tagasi Regionide komitee asendusliikmeks (nüüd on täisliige) ja pidas oma missiooniks CLLD tutvustamist neile - koostati Arvamus.

2007-13 oli eurotoetuste süsteem fragmentaarne, praegu on pusletükid liidetud piirkonna arengu terviklikumaks täitmiseks.

Erinevalt Lääne-auroopast on idas suurem regionaalarengu fondi toetus ja seega ka CLLD tõhusam (kõige rohkem kasutavadki ENRD-d kogukonnameetodiga Tšehhi ja Slovakkia).

20 riigis on CLLD praegu lubatud, aga vähesed kasutavad seda nii palju kui vaja oleks. Juhtide ja rahva vahel on palju korruseid, CLLD toob riigile legitiimsuse - väheneb euroskeptitsism. Lihtsustamine töötab, seda teame tänu võrgustumisele. ITI, arukad külad ja linnad toetavad üksteist, mitte ei võistle vahendite pärast. EAFRD tuleb taasliita ühissätetega Maaeluvõrgustik teeb tänuväärset tööd, aga struktuurifondidel selline asi puudub.

CoR Arvamus ütleb, et 8% kõikidest struktuurifondidest peaks olema CLLDs (kuni see on riigile vabatahtlik, see ei tööta piisavalt), nii nagu EAFRDst on kohustuslik miinimum 5% Tagasi Leaderi juurte juurde - rohkem elavdamist, vähem bürokraatiat. Kuigi CoRis on rohkem linnade ja suurte regioonide juhid, oli toetus arvamusel väga tugev.

Kristiina küsimus: Kas te ei kartnud omavalitsuse võimu kaotada, andes rakendamise üle KTGdele?
Vastus: Meil ei ole regionaalseid programme, kunagi oli, aga seal oli palju korrupsiooni ja sellest loobuti. KTGd olid parim variant, see tõi osalejad ühe laua ümber. On küll pidev pingeline KOVide vahel, kes kardavad oma võimu kaotada, pidev võistlus. Püüame leida piirid, kus on mõistlikum midagi teha läbi KTG ja kus otse. Nt koolide keskne taotlusvoor ei õnnestunud ja pärast seda muudeti loogikat. Innovatsioon nt vajab eriti elavdamist, samas teede ehitamine ei vaja. Eriti need, mis vastavad 5. poliitikaeesmärgile, peaksid käima CLLD kaudu.

Ave küsimus: Kas rahvusvahelistel koostööprojektidel on ka multifondi võimalust?
Vastus: See on praegu probleem, me ei saaks isegi teie kollaste akende tüüpi projekte praegu teha. Meil on üldse ainult 4 koostööprojekti ja teised fondid neid ka ei tunnista. Kasutame Erasmus+ jt programme, aga mitte CLLD. Eestis on see asi paremas seisus.
Stefan: Austrias on rahvusvahelised koostööprojektid olemas ja nende reeglid on väga paindlikud.

Kristiina Tammets, Tartumaa Arendusselts KTG elvdamis- ja koostöötegevused

Kristiina tutvustas Tartumaa Arendusseltsi projekte ja elavdamistegevusi.

Loris Servillo, Associate professor at Politecnico di Torino (IT) and former Marie Curie Research Fellow at the Bartlett School of Planning CLLD rakendamine Euroopa Liidus: senised kogemused (Skype ettekanne)

Hea statistika ja skeemid slaididel - CLLD juhtimismehhanismid
okt 2019: 2500 monofondi-KTGd ja 818 multifondi-KTGd